

Горбач Оксана Василівна, кандидат
філологічних наук, доцент кафедри
іноземних мов Національної академії
внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ ВІДБОРУ ЛЕКСИЧНОГО МІНІМУМУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВУЗІВ

Однією з основних задач викладання іноземної мови у немовних вузах є формування фаховоорієнтованої іншомовної лексичної компетентності, тобто здатності людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній та динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості [1, с. 215]. Цілями навчального курсу фахової іноземної мови є оволодіння спеціальними лексичними одиницями (засвоєння їх термінологічного значення, звукової та графічної форм) та вміння їх адекватного застосування у мовленнєвій діяльності різних фахових сфер. Важливою складовою у процесі навчання спеціальній лексиці є професійні знання студентів, навички оперування основними поняттями та базовою термінологією юридичних дисциплін, які вивчаються у вищому навчальному закладі.

На нашу думку, надзвичайно важливим є питання визначення критеріїв відбору необхідного лексичного мінімуму, який складає активний словниковий запас та дозволяє студентам здійснювати професійно спрямоване іншомовне спілкування. Неможливість формулювання єдиних принципів та критеріїв відбору активного та/або пасивного фахового мінімуму пояснюється передусім професійною специфікою конкретної галузі науки, лінгвістичними та екстралінгвістичними особливостями мови, відсутністю єдиних дидактичних можливостей представлення мовного матеріалу (зокрема відсутністю єдиних базових підручників), а також різними підходами до вибору аутентичного спеціального мовного матеріалу, що відповідає обраному фаху.

У межах класичного підходу до проблеми відбору лексики

при створенні лексичного мінімуму виділяються статистичні, лінгвістичні та методичні принципи.

Статистичні принципи розглядають показники частотності та поширення лексичної одиниці, які загалом вказують на її вживаність у мовленні. Лінгвістичні принципи, розроблені Л. В. Щербою та І. В. Рахмановим, ґрунтуються на семантичних, структурних особливостях слова та на його сполучуваності з іншими словами. До них належать такі принципи: 1) сполучуваність слова з іншими словами; 2) стилістична необмеженість; 3) семантична цінність; 4) словотвірна цінність; 5) багатозначність слова. У методичних принципах у процесі відбору лексики визначальними є мета та етап навчання, сфери та теми іншомовного спілкування. На думку А. М. Шукіна, важливими є наступні критерії:

а) відповідність слова темі спілкування; б) включення до тематичного списку слів, які відображають найважливіші поняття у межах теми, що вивчається, із вказівкою на продуктивний або рецептивний характер застосування лексичної одиниці [3, с. 72-74].

Мета навчання іноземній мові, а саме формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності, а саме здатності успішно вирішувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, яка вивчається, у відповідності до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого спілкування [1, с. 91], визначає фахову спрямованість змісту освіти. Визначальними принципами у процесі відбору активної спеціальної лексики у межах курсів фахової іноземної мови є методичні принципи.

Знайомство з основами права країни, мова якої вивчається, відбувається на оригінальному текстовому матеріалі іншомовного правового дискурсу, який розкриває основні тенденції у розвитку національного права, що обумовлює тематику та проблематику предметного змісту навчання: мовні, соціокультурні знання та мовленнєві засоби спілкування. Розробка мовнодидактичного матеріалу в межах теми та

проблематики різних галузей права відповідає системному уявленню про наукову сферу сучасного національного права країн, мови яких вивчаються. Тематичний зміст охоплює, крім загальної інформації про джерела права, правопорядок, такі галузі публічного права, як державне та конституційне право, кримінальне право, кримінально-процесуальне право тощо. До кожної теми мають бути представлені різні типи іншомовних оригінальних текстів, які містять професійну та соціокультурну інформацію з конкретної галузі права та необхідну спеціальну лексику, передусім юридичну термінологію, яка відображає основні поняття конкретної галузі права.

Правові (юридичні) тексти являють собою невід'ємну частину правового дискурсу, під яким розуміється система, що охоплює не тільки правову та мовну, а й соціокультурну реальності, які виражаються у інформації, що обслуговує правову сферу комунікації, мовленнєву діяльність цієї сфери, текст і контекст як соціальний, так і ситуативний [2, с. 82]. Як бачимо, поняття "правовий дискурс" є набагато ширшим за поняття "мова права" (нім. "Rechtssprache"), або юридична мова (нім. "juristische Sprache").

Стосовно відбору термінологічних одиниць рекомендується дотримуватися класифікації юридичних термінів, які виділяються за ознакою їх поширення у сфері юридичної науки та практики та поділяються на загальноправові, міжгалузеві та галузеві.

До загальноправових належать терміни, які використовуються в усіх галузях права, наприклад: норма закону, правовідносини тощо. Міжгалузеві юридичні терміни зустрічаються в двох та більше галузях права, наприклад, "покарання", "хуліганство" (в адміністративному та кримінальному праві). До галузевих юридичних термінів належать терміни, які використовуються в межах однієї галузі права. Характерною ознакою таких термінів є наявність предметно-логічних зв'язків та відношень понять, які відображають специфіку конкретної сфери правових відносин.

Включення до тематичного списку загальноправових, галузевих та міжгалузевих юридичних термінів здійснюється як на основі методичних, так і лінгвістичних принципів, до яких належать принцип семантичної цінності, принцип словотвірної цінності та принцип багатозначності слова.

Список використаних джерел

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Храмцова Н. Г. Правовой дискурс в теории права // Бизнес в законе. 2009. № 1. – С. 80-84.

3. Шукин А. Н. Методика обучения речевому общению на иностранном языке: учеб. пособие для преподавателей и студентов языковых вузов. – М.: Икар, 2011. – 454с.

Грабовська Наталія Андріївна,
викладач кафедри іноземних мов
Національної академії внутрішніх справ

USING THE INTERNET TO LEARN ENGLISH

Nowadays the majority of people worldwide are internet subscribers. The internet has provided us with fantastic opportunities to stay connected, get hold of modern and current information and find resources for anything from getting a good job to practicing your English with cosmic amounts of online grammar exercises, reading, writing and listening activities, and speaking games. Additionally, despite the fact that internet demonstrates itself as a good English language learning tool many students, educators, scientists still need evidence of effectiveness.

Online education is widely extending and is trying to get the place of conventional methods of teaching and learning. There are different ways in which teaching and learning can be made more